

Emil Vlajki: Socijalna patologija postmodernizma, Zagreb, Eurpknjiga, 2009.; 430 str.

„Socijalna patologija postmodernizma“ profesora Emila Vlajkija pokazuje sve bitne karakteristike njegovog golemog teorijskog opusa baziranog, prije svega, na slijedećim izvorima: Bibliji, Aristotelu, Shakespeareu, Hegelu, Nietzscheu, Marxu, Frankfurtskoj školi. Ova je knjiga, u punom smislu, verifikacija poznatoga iskaza da autor cijeloga života piše samo jednu knjigu. Međutim, ova se misao, u punom značenju, odnosi samo na značajne autore među koje, svakako spada i profesor Vlajki.

Od prvih svojih tekstova do knjiga, a zadnja je objavljena prošle godine (do sada mu je objavljeno dvadesetak knjiga na prostorima bivše Jugoslavije i van nje; autor direktno piše na dva svjetska jezika), profesor Vlajki stvara jednu knjigu: bespoštednu kritiku zapadnog, kapitalističkog, neoliberalnog načina proizvodnje života i njegovih patoloških fenomena. Autor uvjerljivo pokazuje da ti fenomeni nisu samo sporadične aberacije, nego su nužne konzekvence takvog načina proizvodnje života u svim njegovim aspektima. S toga nije slučajno, što je autor i svoje najnovije djelo, o kojem je ovdje riječ,

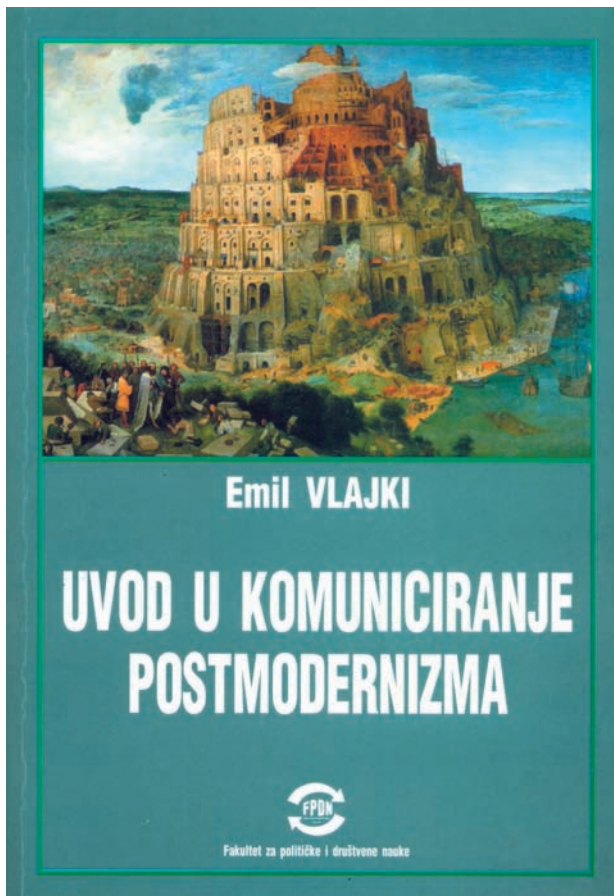
strukturirao iz tri naoko paradoksalno naslovljenih dijela: ‘Humanizam je patologija’, ‘Elitizam je patologija’ i ‘Socijalne devijacije i postmoderna patologija’. On i takvom strukturom želi pokazati da se tu ne radi o malignim izraslinama na zdravom društvenom organizmu, nego da je riječ o sverazarajućoj patologiji temeljnih struktura društva.

Iako profesor Vlajki kaže u svom predgovoru da je ovom knjigom odlučio „sve karte staviti na stol“, to ipak nije posve točno. Svi oni koji su do sada pažljivo čitali njegove objavljene knjige, stekli su uvjerenje da je autor i do sada stavljao sve karte na stol.

Zato nitko prema tim djelima nije mogao ostati ravnodušan. Vlajki je doživljavao panegirike i političke progone. S obzirom na ustrajavanje na svojoj intelektualnoj i ljudskoj poziciji, bio je i jest u permanentnom sukobu s dogmatskim i kleronacionalističkim totalitarizmima različitih provenijencija. Pratila ga je i prati sudbina svakog istinskog intelektualca: „raspolučenost između elitizma i humanizma, između znanstvenika i čovjeka“. Međutim, ta dihotomija nije (samo) nesreća, nego je i trajni poticaj mišljenju i djelovanju. Svaka je istinska intelektualna pozicija, humanistička. Tamo gdje intelektualci ne djeluju kao humanisti, oni izdaju poziciju i vokaciju intelektualaca. Kada profesor Vlajki kaže da je njegova nevolja u tome što kod njega humanizam apsolutno prevladava (nad elitizmom), onda to može biti samo građansko-egzistencijalna, a ne intelektualno-esencijalna nevolja.

No, ako ostavimo po strani ove unutarnje teorijsko-egzistencijalne aporije, impresivno djelo profesora Vlajkija uvjerljivo govori o njegovom značajnom doprinosu društvenoj znanosti u cjelini. Kažemo, u cjelini, jer je autorov opus teško staviti u tradicionalno, disciplinarno određene okvire. Njegovo je djelo, uključujući i ovdje razmatranu „Socijalnu patologiju postmodernizma“, interdisciplinarno. To, svakako, ne ide na uštrb jasnoće kategorija. Naprotiv, njegovo svestrano obrazovanje (filozofsko, politološko, ekonomsko) i adekvatnost izražavanja, omogućuje nam da sve kategorije razumijemo kako u teorijskom, tako i u historijskom kontekstu.

U kritičkoj analizi različitih fenomena socijalne patologije postmoderne zapadne civilizacije, Vlajkiju kao polazište, paradigma i predložak, služi SAD-društvo kao najrazvijenije u pogledu neoliberalizma (socijaldarvinizma). Ovdje se patološki fenomeni najjasnije manifestiraju. Pri tome treba naglasiti da on podvrgava bespoštednoj kritici ne samo socijalne fenomene nego i socijalnu teoriju koja ne će da vidi korijene i izvorišta te patologije, prvenstveno

profitno orijentiranu racionalnost, tržište i konkurenciju, te proizlazećeg, jednodimenzionalnog čovjeka, nego se bavi pukim posljedicama. U svome pozitivističko-pragmatičkom pristupu, takva je teorija više apologija nego kritika vlastitog predmeta istraživanja.

Originalna i izazovna struktura sadržaja „Socijalne patologije postmodernizma“ kao i brojni navedeni primjeri iz života i literature čini ovaj rukopis (i tamo gdje bi se na prvi pogled mogao

činiti hermeneutičkim) izuzetno atraktivnim, kako za studente i ostale poslenike sveučilišta, tako i za širi krug intelektualno znatiželjnih čitaoca.

Primljeno: 2009 - 03 -20

Prof. dr.sc. Jovan Mirić
Fakultet političkih znanosti
Sveučilište u Zagrebu, Zagreb

